

3. skupiny zakončené na *oxy*: *hyroxy*, *azoxy*, *etoxy*, *fenoxy* a pod.
4. skupiny zakončené na *l* a *n*: alkyl, aryl, acetyl, kakodyl, benzyliden atď.
5. halové prvky: fluór, chlór, bróm, jód.

Názvy týchto radikálov a atomových skupín sa uvádzajú bez zmeny vo všetkých slúčeninách vyššieho rádu, v slúčeninách koordinačných i organických. Preto píšeme chlóramin, kyselina chlór-sulfonová, tetrachlórantimonitá, chlórplatičitá chlór-cimicitá, chlór-osmičitá, chlór-olovičitá, chlór-zlatitá, triachlór-triamát kobaltitý, brómbenzén, dichlórpropan, dichlór-difenyiltrichlórmetymetan atď. Názvy ostatných radikálov sú napríklad v pomenovaniach slúčenín: kyanovodík, hexakvanoželeznatan draselný, chlorid hexamochromitý, hexanitrokobaltitan draselný, tetrahydrozlatitan draselný atď.

*Komisia pre ustálenie slovenského
chemicko-technologického názvoslovía.*

NOVÉ KNIHY A ČASOPISY

ACTA CHEMICA SCANDINAVICA, odborný časopis vydávaný chemickými spoločnosťami Dánska (*Kemisk Forening and Selskabet for analytisk Kemi*), Fínska (*Suomalainen Kemistien Seura, Fínska Kemiskamfundet*), Nórska (*Norsk Kjemisk Selskap*) a Švédská (*Kemiskamfundet*). Vychádza nepravidelne, úhrnný rozsah 1200 strán formátu 250×175 mm. Ročné predplatné \$ 8.50 + poštovné (Kčs 670.—).

V novembri 1946 rozhodli sa delegáti chemických spoločností štyroch škandinávskych štátov na svojej schôdzke v Kodani založiť spoločný reprezentačný časopis, v ktorom sa budú uverejňovať teoretické i experimentálne práce škandinávskych chemikov zo všetkých oblastí čistej chémie. Nový časopis má umožniť aj tým najmladším vedeckým pracovníkom, aby pod skúsenou rukou svetoznámych odborníkov ešte intenzívnejšie prispeli k rozšíreniu zvučného mena škandinávskej chémie do celého sveta. A môžeme povedať, že *ACTA CHEMICA SCANDINAVICA* majú pre splnenie tejto úlohy naozaj tie najlepšie predpoklady, veď v ich redakčnom kruhu sú takmer všetci poprední bádatelia-chemici nielen z Dánska (*J. A. Christiansen, N. Bjerrum, J. N. Brønsted, S. K. Hagen, K. A. Jensen, A. Langseth, K. Linderström-Lang, K. J. Pedersen*), ale aj z Fínska (*A. J. Virtanen, K. Buch, P. Ekwall, S. Kilpi, N. J. Toivonen, E. Tommila*), Nórska (*O. Hassel, A. Fölling, M. G.*

Raeder, N. A. Sörensen) a Švédska (K. Myrbäck, H. Erdtman, J. A. Hedvall, L. Smith, The Svedberg, H. Theorell, A. Tiselius).

Už z prvých šiestich čísiel I. ročníka (1947) vidieť, že časopis koná svoju úlohu dobre, veď 65 vedeckých prác na 604 stranách je isto radostná bilancia. Obsah časopisu je veľmi pestrý a rôznoraký, i keď takmer všetky príspevky, či už zo všeobecnej, fyzikálnej a anorganickej chémie, alebo z organickej chémie a biochémie, sú zamierené rýdzo teoreticky. Výskumy v aplikovanej chémii a práce technologického charakteru sa uverejňujú v osobitných odborných časopisoch.

Hlavným redaktorom časopisu je prof. K. Myrbäck, niekdajší redaktor taktiež teoreticky usmerneného vo Švédsku vychádzajúceho časopisu *SVENSK KEMISK TIDSKRIFT*. Pod jeho starostlivým vedením sa stal časopis *ACTA CHEMICA SCANDINAVICA* razom publikáciou svetovej úrovne, či už dokonalou formálnou úpravou, alebo, a to predovšetkým, vysokou úrovňou svojich príspevkov, uverejňovaných v jazyku anglickom, francúzskom, príp. nemeckom. Škandinávske národy tak opäť dokázaly, že nechcú zo slávnej tradície iba ťažiť, ale že si chcú svojou prácou prvenstvo pri tvorbe duchovných hodnôt i naďalej udržať.

M. Zikmund.

M. V. Volkenštejn: *Strojenie molekúl*. 1947. V redakcii akademika AN SSSR S. I. Babilova a dopisujúceho člena AN SSSR P. F. Judina vydala Akadémia vied SSSR v Moskve. Str. 274, cena broš. 18 rub. (Kčs 99.—).

Autor knihy, odborník pre výskum molekulových spektier, sa snaží vo svojom spise jasným a každému prístupným slohom podať ucelený pohľad na problematiku stanovenia konštitúcie molekulových slúčenín. Svoje dielo určil predovšetkým poslucháčom vysokých a odborných škôl. Nepokladá preto za potrebné preberanú látku úplne vyčerpať, ale chce predovšetkým vzbudiť v čitateľoch záujem a dať im pevný základ, ktorý im umožní štúdium podrobnejších špeciálnych diel.

V úvodnej časti osvetľuje autor význam kvantovej a vlnovej mechaniky v teóriách valencií a rezonancie, keď bol predtým načrtol vzťahy medzi štruktúrou atomov a chemickou väzbou polárnou a nepolárnou. Značnú časť spisu venuje však aj geometrii molekúl, pričom sa osobitne zaoberá nielen stereochemiou, ale aj metódami na stanovenie kryštalovej štruktúry.

Na predchádzajúce kapitoly organicky naväzuje teória väzieb v mnohoatomových molekulách, v rámci ktorej sa najpodrobnejšie zaoberá štruktúrou benzénového jadra a teóriou rezonancie v organických slúčeninách.

V ďalšom opisuje príčiny a spôsob polarizácie molekúl a vyzdvihuje význam dipólových momentov a magnetických vlastností molekúl pri stanovení ich konštitúcie.

Záverčné kapitoly sa zaoberajú štúdiom anizotropie molekúl, vplyvom asymetrického uhlíka a optickými vlastnosťami slúčenín. Autor tu poukazuje na súvislosť medzi kmitami mnohoatomových molekúl a ich spektrami a naznačuje použitie izotópov napr. pri štúdiu vodíkových mostíkov.

Pri spisovaní svojho diela načrel autor hlboko nielen do domácej sovietskej časopiseckej a knižnej literatúry, ale použil aj najnovšie výskumy bádateľov angloamerických a nemeckých. Vytvoril tak dielo vonkoncom moderné, ktorého názornosť a prehľadnosť zvyšuje množstvo tabuliek, diagramov a schematických obrázkov. Text knihy vhodne dopĺňujú a prehlbujú číselné údaje a matematické vzorce.

M. Zikmund.

Prof. Ing. Dr. B. Stočes: *Nerostné suroviny*. Diel I. 1947. Nákladom Geologického ústavu Vysoké školy báňské v Ostravě. Str. 439, cena broš. Kčs 298.—.

Prof. Dr. F. Slavík: *Úvod do speciální mineralogie*. II. dopl. vyd. 1948. V edícii „Preslova knižnice přírodovědná“ vydal Melantrich v Prahe. Str. 120, cena viaz. Kčs 135.—.

Dr. P. Skulari: *Röntgenografie kovů a slitin*. Vyšlo ako príloha k Hutníckým listům roč. I. (1947) v Brne. Str. 27, cena broš. Kčs 50.—.

Ing. Dr. J. Schlemmer: *Fotografování neviditelná*. 1947. Vyšlo v edícii „Věda všem“ nákladom České grafické unie a. s. v Prahe. Str. 204, cena broš. Kčs 98.—.

MUDr. K. Rejsek, doc. RNDr. Ph. Mr. S. Škramovský: *Nejdůležitější laboratorní metody vyšetřovací v pracovním lékařství*. 1947. Nákladom Spolku českých lékařů v Prahe. Str. 81, cena broš. Kčs 60.—.

Prof. Ph. Dr. E. Švagr: *Soudní analyza*. 1948. Vyšlo ako I. diel VI. sväzku súborného diela „Chemická technologie“ nákladom Československé společnosti chemické v Prahe. Str. 110, cena broš. Kčs 99.—.

Dr. K. Komárek: *Mikrochemie*. Diel I. (Mikroanalýza kvalitatívni). 1948. V edícii „Svět vědy a práce“ vydal Melantrich v Prahe. Str. 173, cena broš. Kčs 88.—.

Doc. Dr. Mr. Z. Rektořík, Ph. Mr. L. Bílek: *Úvod do přípravy léků a galeník*. 1947. V edícii „Příručky České lékárnické společnosti“ vydal Ústřední svaz lékárníků v Prahe. Str. 199, cena viaz. Kčs 150.—.

MVDr. K. Müller: *Desinficientia, antiseptika, antibiotika a chemoterapeutika*. II. vyd. 1947. Vydalo Sdružení ochránců zdraví v Prahe. Str. 269, cena broš. Kčs 130.—.